

Welzijn van zorgdieren langs de meetlat

Zorgvuldig omgaan met dieren in de zorg

1 juni 2012

LIVESTOCK RESEARCH
WAGENINGEN UR

CAWA

Wageningen Centre for Animal Welfare and Adaptation

Met kennis beter doen

www.groenkennisnet.nl/dierenwelzijnsweb

Marko Ruis

LIVESTOCK RESEARCH
WAGENINGEN UR

DWW
Dierenwelzijnsweb

Inhoud presentatie

- Dierenwelzijn steeds belangrijker
- Meten van dierenwelzijn – Welfare Quality – 14 welzijnsriteria
- Toepassing Welfare Quality meetsystematiek op zorgdieren
- Welzijnsmonitor zorgdieren – waarvoor te gebruiken?

LIVESTOCK RESEARCH
WAGENINGEN UR

**Door dier
meer mens**

Diermanagement
www.vanhall-larenstein.nl

Welzijn steeds belangrijker – geen hype!

Dierenwelzijn steeds belangrijker, maar wat is het?

Kwaliteit van leven

- Dierenwelzijn gaat over de kwaliteit van het leven zoals het door het dier zelf wordt ervaren.
- Het welzijn van een dier is goed, als aan zijn behoeftes wordt voldaan, als zijn gezondheid goed is en als het dier 'lekker in zijn vel zit'.
- Een dier voelt zich het best in een omgeving waarin het zich makkelijk kan aanpassen en het zoveel mogelijk zijn natuurlijke gedrag kan vertonen.

Dierenwelzijn steeds belangrijker, maar wat is het?

Vijf vrijheden veel gebruikt

- Vrijheid van honger en dorst
- Vrijheid van discomfort (comfortabel liggen, vrij bewegen, niet te warm of koud)
- Vrijheid van pijn, verwondingen of ziekte
- Vrijheid van angst en chronische stress
- Vrijheid om natuurlijk gedrag te vertonen

Dierenwelzijn: Mensaspecten

Natuurlijkheid

Integriteit

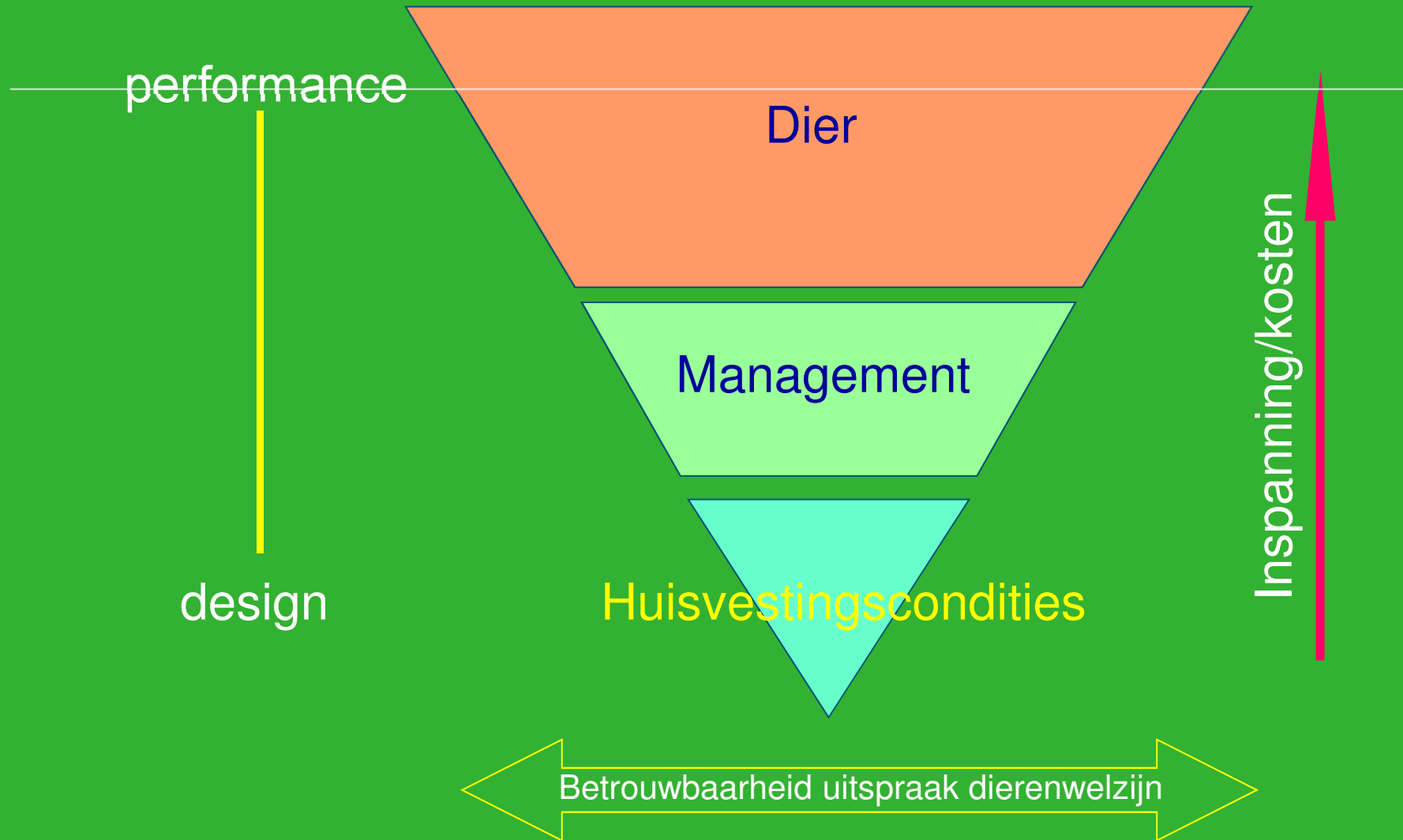

Intrinsieke waarde

LIVESTOCK RESEARCH
WAGENINGEN UR

Voortschrijdend inzicht

Welzijn meten aan het dier

EU project - 6e Kader Programma

- 17 miljoen Euro (14.4 miljoen van EU)
- 44 partners
- 15 landen in Europa
- 4 in Latijns Amerika (Chili, Mexico, Brazilië, Uruguay)
- Australië
- 2004-2009

Welfare Quality[®] doelstellingen

- Practische oplossingen voor welzijnsproblemen
- Europees meetsysteem ('on-farm')
- Europees labelling standaard – informatie over dierenwelzijn
- Integratie van Europese dierenwelzijnsexpertise

'SCIENCE BASED' aanpak

Hoe meet je welzijn?

performance

Dier

Management

Huisvestingscondities

design

Inspanning/kosten

Betrouwbaarheid uitspraak dierenwelzijn

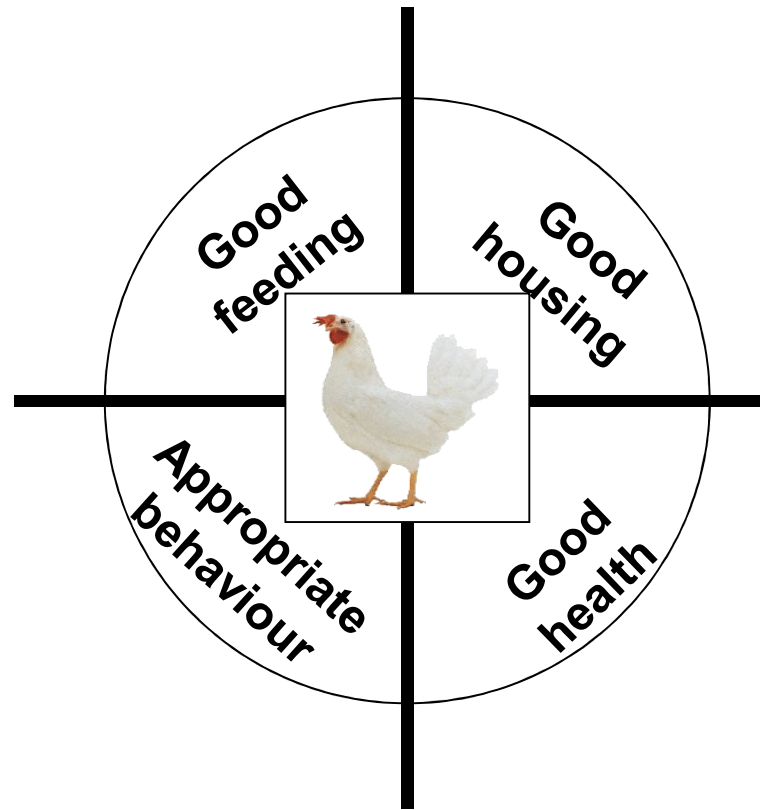
Hoe meet je welzijn?

- Beschikbaar hokoppervlak
- Glanzende vacht / verenpakket
- Aanwezigheid van speeltjes
- Goed beenwerk (koeien / vleeskuikens)
- Toegang naar buitenuitloop
- Mogelijkheid voor soorteigen gedrag
- Gedeeltelijke roostervloer
- Geen of weinig agressie

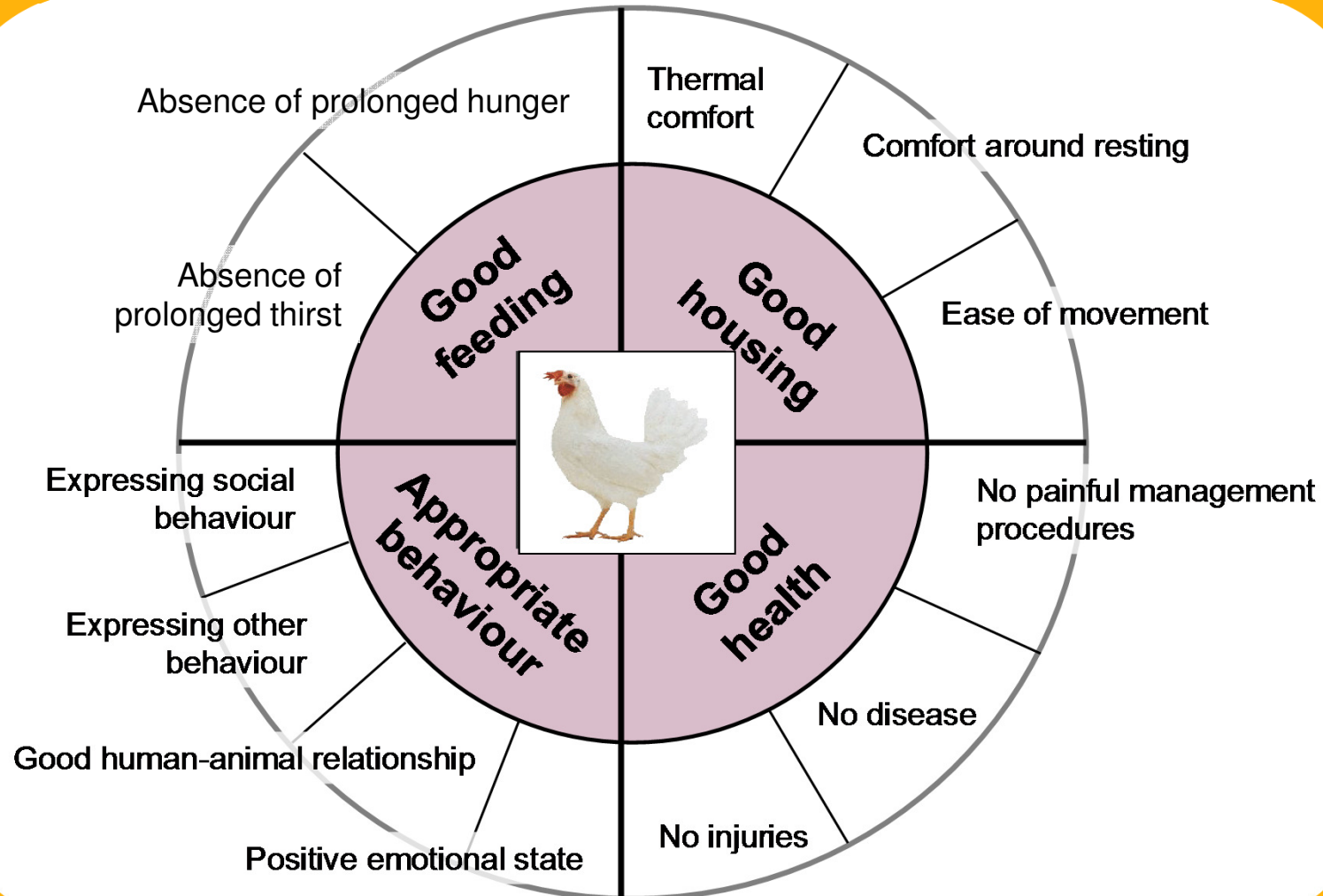
Diergericht vs Omgevingsgericht

- Beschikbaar hokoppervlak
- Glanzende vacht / verenpakket
- Aanwezigheid van speeltjes
- Goed beenwerk (koeien / vleeskuikens)
- Toegang naar buitenuitloop
- Mogelijkheid voor soorteigen gedrag
- Gedeeltelijke roostervloer
- Geen of weinig agressie

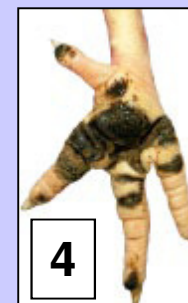
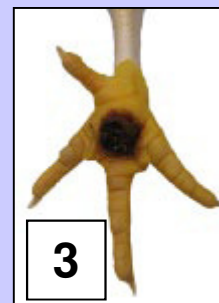
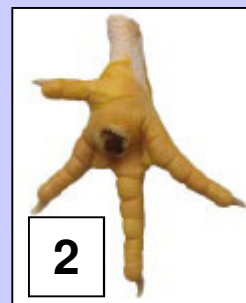
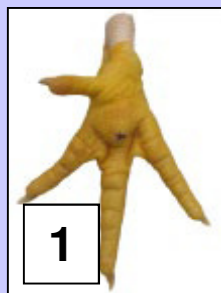
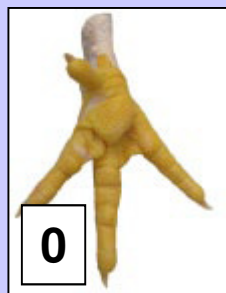
Volledig beeld aan de hand van 4 'principles'

'Principles' onderverdeeld in 12 'welzijnsriteria'

Voetzool laesies

Photos: Butterworth and de Jong

Good human-animal relationship

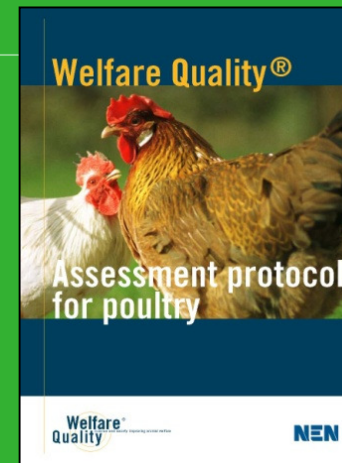
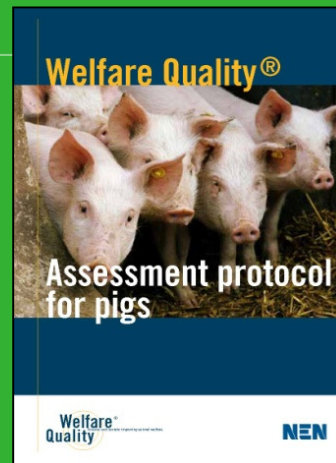
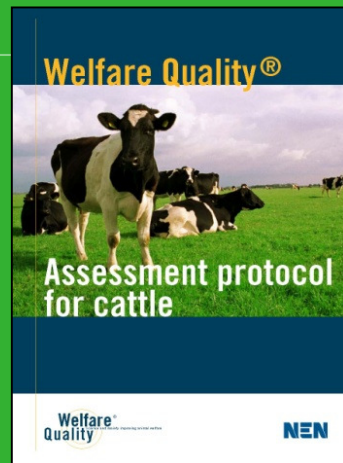
Positive emotional state

No injuries

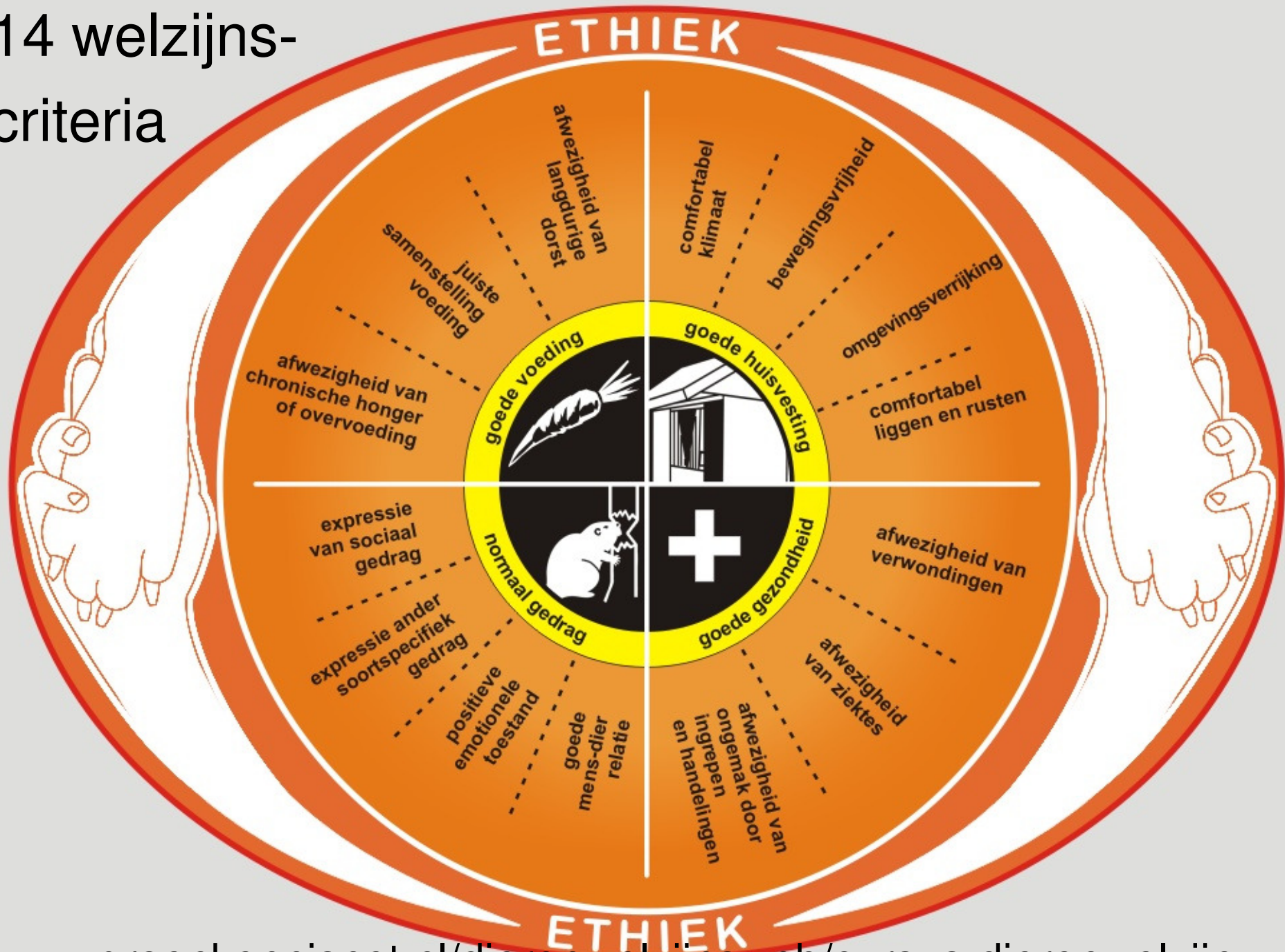
No disease

Photos: Brinkmann BOKU

Toepasbaar maken voor zorgsector

14 welzijns- criteria

Toepasbaar maken voor zorgsector

- 14 welzijnsriteria toepassen op zorgdieren
- Dier en zijn biologie centraal zetten: behoeftes en signalen
- Dier blijft vooral een dier en zal nooit een mens zijn!
- Elk dier is anders! Training is belangrijk, maar er blijven karakterverschillen

Afwezigheid chronische honger/overvoeding

- Lichaamsconditie (BCS)
- Voervoorziening: Hoe?
Hoe vaak?
- Voertijden irt activiteiten

Worden dieren niet teveel verwend (zoetigheid e.d.)?

'Parameters' voor zorgdieren: Voeding

Juiste samenstelling voeding

- Kwaliteit van het voer
- Ruwvoergift (indien van toepassing)

'Parameters' voor zorgdieren: Voeding

Afwezigheid (chronische) dorst

Voldoende toegang tot water

Comfortabel liggen en rusten

- Voldoende rustperiodes irt inzet
- Ligplek comfortabel en schoon? Ook tijdens vervoer?
- Veiligheid
- Geen competitie om ligplek

'Parameters' voor zorgdieren: Huisvesting

Comfortabel klimaat

- Juiste temperatuur – signalen: zweten, hijgen, rillen
- Licht
- Luchtverversing
- Geen tocht

Bewegingsvrijheid

- Voldoende ruimte. Bijv. zijn ruimtes groot genoeg voor een activiteit?
- Type vloer: gladde vloeren kunnen 'eng' zijn
- Voldoende beweging voor en na een activiteit

'Parameters' voor zorgdieren: Huisvesting

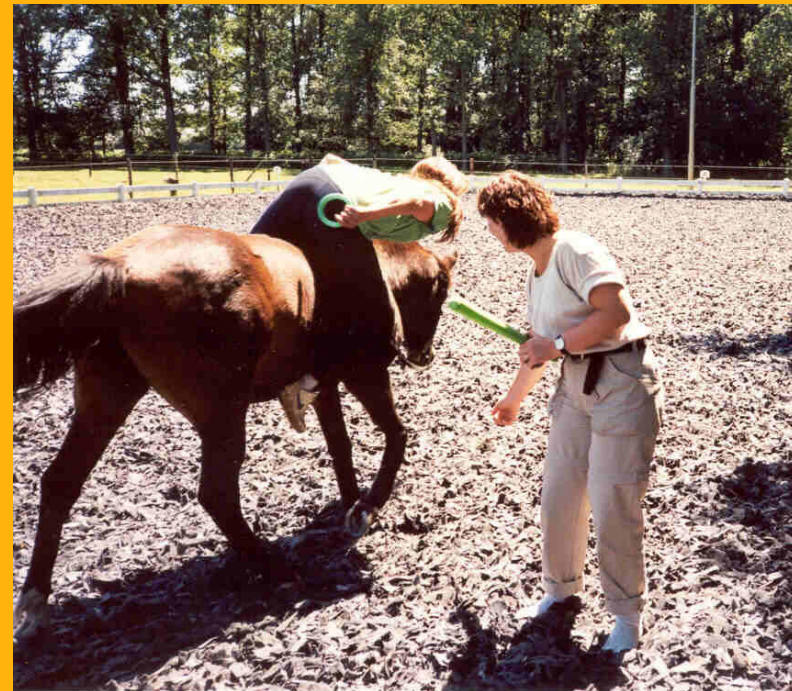
Omgevingsverrijking

- Sociale verrijking
- Fysieke verrijking
- Voedselverrijking

Afwezigheid van verwondingen

- wondjes, ontstekingen
kreupelheden e.d.

*Geen gewonde dieren of
dieren met hechtingen
inzetten*

Afwezigheid van ziektes

- Alertheid van de dieren
- Conditie vacht/veren en huid
- Diarree
- Ademhaling
- Vaccinaties/ parasieten behandelingen

'Parameters' voor zorgdieren: Gezondheid

Afwezigheid van ongemak door ingrepen en handelingen

Sterilisatie/castratie

Handeling

'Parameters' voor zorgdieren: Gedrag

Expressie sociaal gedrag

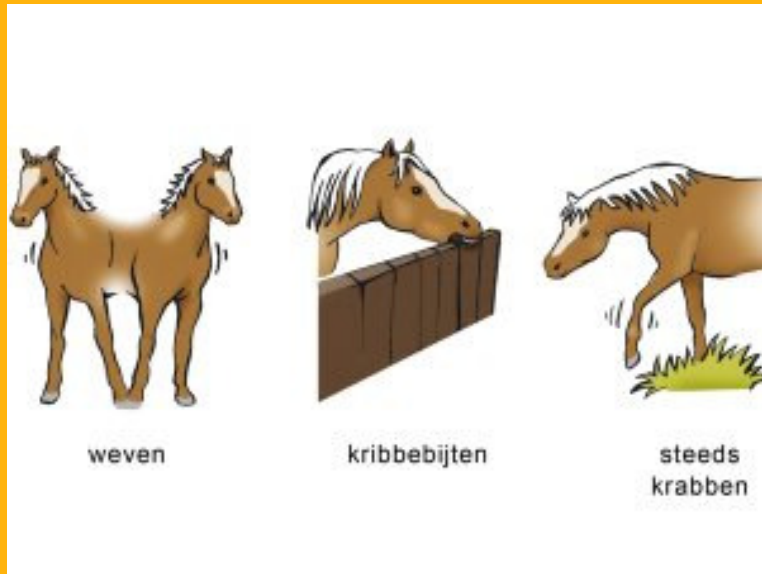
- Sociaal contact
- Spelgedrag
- Agressie

- *Overweg kunnen met andere (vreemde) dieren tijdens activiteiten;*
- *Goede en consequente baas (hond); meerdere bazen kan tot problemen leiden*

‘Parameters’ voor zorgdieren: Gedrag

Expressie ander soortspecifiek gedrag

- ‘Behavioural needs’
- Rustgedrag
- Afwijkend gedrag

- *Nachtdiensten? Wisselen dag en nacht grote aanpassing*
- *Socialisatie van belang: goede ontwikkeling gedrag*
- *Tijdig naar buiten kunnen om te plassen*

‘Parameters’ voor zorgdieren: Gedrag

Positieve emotionele toestand

- Positief: plezier, tevredenheid; signalen zoals spinnen (kat), breed kwispelen (hond)
 - Negatief: signalen van angst en stress
-
- *Bezoek/activiteit ‘niet leuk’ voor het dier*
 - *Stressvolle omgeving: harde geluiden, drukte, e.d.*

Goede mens-dier relatie

- Mate van angst voor mensen – ontwijkingsgedrag
- Agressie naar mensen
- *Dieren dienen geschikt en getraind te zijn*
- *Goede match dier met client en zorgsituatie*
- *Voorkomen van ruwe behandeling*

ETHIEK

ETHIEK

Welzijnsmonitor zorgdieren

- Gericht werken aan verbeteren dierenwelzijn
- 'Prestaties' op aspecten van dierenwelzijn laten zien
- Worden welzijnsdoelen (regelgeving, certificering) gehaald?
- Overall score dierenwelzijn: vraagt om weging welzijnskenmerken – vraagt om een brede discussie

Onderzoek welzijn zorgdieren bij VHL

- Afstudeeronderzoeken honden, paarden en konijnen: inventarisatie mogelijke welzijnsproblemen

Discussie

